

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Velicu.**

Sumarul:

Munca de folos obștesc. — Influența depresiunii economice mondiale asupra vieții noastre bancare. — Prima Ardeleană, Soc. Anon. de Asigurări Generale Sibiu: Aniversarea a trei decenii de existență. — Decret-Lege privitor la măsurile excepționale pentru stare de războiu. — Din străinătate: Problema academică a comprimării spezelor bancare. Munca prizonierilor de războiu. — *Bibliografie*: O publicațiune impunătoare. — *Cronica*: Amânarea termenului pentru retragerea din circulație a monetelor albe de 1 și 2 Lei. Fiscalism unde nu trebuie.

Munca de folos obștesc.

În perioada în care democrația se subestimase și se deformată pe sine, creind o concepție de viață bazată pe libera pornire a individului și mai cu seamă pe libera lui voință, fără nicio grijă pentru totalitatea unei colectivități sociale și naționale, de sigur că noțiunea muncii de folos obștesc părea o curiozitate pornită din spiritul de speculație al cuiva. Căci știut este că așa cum degenerase democrația ca îndreptar de viață economică și mai cu seamă politică, nu se interesa de partea creatoare a totalității, cât mai cu seamă de spiritul de speculație al individului. Pe lângă acest spirit individual de speculație dus până la absurd și peste orice limite, democrația dezvoltă aspectul parazitărilor activității omenești, reglementând și mai cu seamă limitând orele de muncă, pulverizând capacitatea de producție și punând

stăvile după plac în domenii în care ea avea interese de satisfacut. Mai mult decât atât, democrația a cultivat și a promovat o atmosferă de uniformizare a indivizilor, înlăturând selecțiunea bazată pe înzestrări deosebite, fizice sau psihice. De aceea fiecare individ se pretindea îndreptățit la viață nu prin străduința sa, ci prin sprijinul care în cele din urmă se reducea la cerșetoria deghizată, pe care colectivitatea urma să i-l ofere, meritat, sau nemeritat.

Concepția aceasta de viață era de sigur dezastruoasă, căci dacă oricine era în drept să trăiască din strădania colectivă, apoi ușor se putea ajunge la rezultatul, că fiecare ar fi vrut să aibă ceva, fără să dea nimica. Viața leneșă este mai ispititoare, chiar dacă ea este împreună cu mizerii. Exemple deosebite s'au manifestat în perioada de criză dintre anii 1931—1935. Atunci se instituiseră ajutoarele de șomaj. Acordate și acestea fără niciun discernământ, începuseră să devină o sursă de traiu care dacă nu era abundentă, era în orice caz lipsită de griji. De aceea dacă la un moment dat cel lipsit de lucru era invitat să muncească, puneă cu îndrăzneală întrebarea cât i se oferă peste ajutor, căci fără o diferență sensibilă nu era dispus să muncească. Iată deci că omul ajunsese la concluzia că societatea este obligată să-l întrețină fără limite și că este în dreptul lui să muncească sau să nu muncească.

Am scos în evidență și cu alte ocaziuni ce a urmat din însușirea acestei mentalități. Ea era de altfel urmarea unor întregi serii de acte și fapte, pornite din ideea unei organizări care se considera factorul motor în transformarea vieții omenești. Nu mai pronunțăm numele acestei organizări internaționale, căci având sediul într'un oraș cu nume răsunător din Elveția, toată lumea o cunoaște. Oricât ar fi cineva pornit spre exagerare trebuie să ajungă la concluzia că în felul cum conducătorii acestei organizări concepeau îndrumarea muncii, multe țări căzuseră într'un declin accentuat. Să nu menționăm decât dezastrul Franței pe care toată lumea îl cunoaște și despre care se știe de ce spirit în producție a fost precedat, pentru ca oricine să fie încredințat că nu se pune în caracterizarea fenomenului decât adevăr și bună credință.

Unele state au observat dezastrul către care merg, fiind calea de mai sus. Au rupt de aceea legăturile cu mediul care lucra tendențios împingând lumea spre abisuri și au răspândit o nouă evanghelie a muncii în care fiecare trebuia să producă cât mai mult, pentru ca din surplusul de bunuri să se nască bunăstarea tuturor. Nu mai era deci vorba de muncă după voință, ci de muncă fără condițiuni în marginile în cari fiecare era ajutat de însușirile sale personale. În afară de aceasta însă s'a reformat și concepția asupra capacității de muncă a omului în raport cu vârsta. Se credea până acum că spre a munci, trebuie să aibă cineva certificat dela starea civilă că a împlinit un anumit număr de ani, altfel era exclus dela muncă. În felul acesta munca era nu o obligație permanentă pusă în cadrul virtuților, ci o îndatorire profesională, cel puțin cât ea se limita la cea industrială. În realitate, agricultura nu voia să știe de vârstă și țăranul își lucra pământul cu toată familia, fără să întrebe dacă unul dintre ai lui, avea sau nu avea vârsta reglementară.

Se pare chiar că în această nevoie inexorabilă a muncii agricole potrivită pentru orice vârstă, a constatat germenul răsturnării concepției care prețuia că dacă cineva n'a împlinit un anumit număr de ani, este tabu și nu poate fi pus la muncă. Pe urmă a mai intervenit și nevoia unor anumite lucrări cari nu ispiteau

interesul individual precum: secări de mlaștini, regularizări de cursuri de ape, transformări de terenuri, înființări de tabere de sport și recreație cari toate se puteau face cu mână de lucru neinstruită, în anumite epoci și fără să constituie o îngreuiare a dezvoltării individului, ci chiar să-i ajute această dezvoltare, punându-l să se miște în aer liber și în atmosferă sănătoasă. Așa s'au înființat apoi în multe țări fabricile de muncă pentru tineri, cu ajutorul cărora s'au pus în valoare multe regiuni cari păreau până atunci că nu atrag spiritul de întreprindere. De aici a luat apoi naștere ideea muncii de folos obștească care a fost reglementată și pusă la contribuție în folosul general. Avem deci o inversare completă a situației decât cea care se urmărea până acuma. Munca nu mai este lăsată pe seama individului și în măsura în care el este materialicește satisfăcut din exercitarea ei, ci munca devine o chemare generală a totalității căci fiecare în felul său poate contribui cu forțele sale, la sporirea bunurilor necesare vieții. Munca a devenit astfel un sistem pedagogic al nației și un instrument prin care fiecare se poate ridica pe sine, putând să trăiască atât dintr'o străduire individuală, cât și dintr'o anumită proporție a străduirilor colective.

Când s'a văzut că acesta este adevăratul sens al creației, multe popoare au adoptat noua idee care pune munca în cadrul străduirilor de ridicare a individului și de integrare a lui în colectivitatea cu care este una și nedespărțit. La noi această problemă a fost de asemenea obiectul preocupărilor unor dispozițiuni în cadrul ordinii și educației școlare. Chiar în anul acesta elevii au fost obligați să se dedice muncii de folos obștească, spre a suplini lipsa de brațe provocată de nevoia apărării hotarelor. Numai că în felul cum este cerută, ea nu jintește la creație, ci mai mult la îndeplinirea unei formalități. Pentru ca munca de folos obștească să aibă rezultate materiale și spirituale, în special pedagogice, este necesar ca ea să fie organizată și coordonată. Nu este suficient să obligi pe cineva să muncească pentru ca la sfârșit de vacanță fiecare elev să vie cu un certificat că a lucrat oriunde și orice, ci este necesar ca din vreme să se cunoască

domeniile în cari va trebui să activeze și chiar locurile unde ar trebui să se prezinte. Iar în actualele condițiuni ale muncii, repartizarea elevilor la sate spre a ajuta la strângerea recoltei, este porunca cea mai importantă în susținerea luptei pentru recâștigarea drepturilor și teritoriilor pierdute, este cea mai elementară cale de realizare a unui deziderat de valoare etică. Să sperăm că de astă dată a fost numai un început care ulterior se va desăvârși. Dacă însă împlinirea muncii de folos obștească va rămânea în actuala situație care nu o încadrează și nu o coordonează, atunci ideea bună și valoroasă va cădea în diletantism ca atâtea altele până acuma.

Ing. GH. BRÂNDUȘ.

Influența depresiunii economice mondiale asupra vieții noastre bancare.

Criza financiară, ce a sguđuit din temelii completa și arhitectonica organizație economică mondială, n'a cruțat nici pe România, lovind-o în interesele ei vitale. Deslănțuirea crizei economice universale, cu întreaga ei gamă de nefaste urmări, se face simțită la noi în anul 1929, prin urmare, în momentul când gospodăria publică românească se afla într'o perioadă de redresare, de sistematizare, de echilibrare și de stabilizare financiară. Anul 1929, prin legea din 7 Februarie, ne aduce stabilizarea finanțelor, ne deschide largi perspective de progres, cari toate s'ar fi dus la îndeplinire dacă vicisitudinile timpurilor nu le-ar fi adumbrat. După ce am intrat și noi într'un curs normal de viață economică, prin stabilizarea leului, se cereau timpuri de fructuoasă colaborare a tuturor forțelor productive, spre a reda vieții economice, în general, siguranța și trăinicia de care avea atât de mult lipsă.

Tocmai în această perioadă, care forma pentru economia românească preludiul unor zile mai bune, orizontul dezvoltării noastre bancare e împânzit de nouri cenusii ai îngrijorării, ce veneau din America, făcându-se apoi resimții și în Europa și cari au produs în țara noastră un profund dezechilibru economic cu urmări destul de serioase asupra gospodăriei financiare a Statului.

Primul simptom al acestei crize a fost observat la scăderea prețurilor cerealelor, petrolului, lemnului, precum și a tuturor celorlalte produse, care formau principalele noastre mărfuri de export. Supraproducția acestor articole combinate cu sub-consumarea lor, au pus pe producători în penibilă situație, de a nu-și putea recupera nici cel puțin toate cheltuielile ocazionate cu procesul de producție.

În afară de lovitura atât de serioasă pe care au primit-o băncile, tot așa de tare a suferit de pe urma crizei economice din 1929 și agricultura. Veniturile agriculturii scad, scăzând și prețul produselor lui până într'acolo, că nici munca nu-i mai era plătită. Scăderea puterii de cumpărare a țaranului duce în mod firesc la restrângerea utilizării produselor industriale, la micșorarea producției și a mânei de lucru. Și comerțul, care îndeplinește rolul de intermediar dintre producător și consumator, s'a resimțit de criza, care a reușit să pătrundă în toate ramurile de activitate economică. Când aceasta era situația în care se găsea economia noastră națională sub presiunea crizei, nu este greu să ne dăm seama prin ce împrejurări grele trecea așezământul nostru bancar, care era într'o strânsă colaborare cu sectorul agricol și cel industrial.

O instituție bancară, care este în plenitudinea funcțiilor sale economice, fiind în stare să desfășoare o activitate economică productivă și utilă, poate fi considerată cu drept cuvânt o arteră principală a domeniului bancar, dând pufința capitalurilor leneșe să intre în angrenajul economic, devenind astfel capitaluri lucrative. Banca, prin distribuirea de capitaluri, promovează producția și circulația bunurilor economice. Rolul unei bănci este să fructifice capitalurile acelor ce nu vor, nu pot sau nu știu să pună în adevărata lor valoare, capitalurile ce le posedă. O bancă bine condusă, care-și înțelege perfect de bine rolul său economic este ca o cetate puternică care e în stare să reziste atacurilor fie ele cât de puternice ce ar veni din afară, este izvorul sănătos dela care pot fi satisfăcute toate trebuințele survenite; câtă vreme însă banca ce nu e în stare să ducă la îndeplinire rolul său social-economic, este asemenea firului de vâsc, care stânjenește mult dezvoltarea și prosperarea plantei din care se nutrește.

Numărul băncilor din România este mare. La 1 Ianuarie 1930 în urma recensământului băncilor, s'a aflat că aveam 1097 bănci cu un capital social de peste 11.800.000.000 Lei. Vrednic de reținut este faptul că din 1919—1930 au luat ființă 556 de întreprinderi de bancă cu un capital social de Lei 2.210.025.450. Tot în această perioadă un număr de 695 bănci și-au mărit capitalul social cu 4.646.821.500 Lei. Greșeala cea mare a fost, că s'a cauzat o adevărată inflație în domeniul nostru bancar. Majoritatea din băncile nou înființate avea un capital social neînsemnat.

Fiind prea multe bănci, toate ofereau credite pentru ca astfel să-și intensifice la maximum operațiunile lor economice. Clientela beneficia de favorurile acordate de bănci, dar veniă cu timpul momente, când nu se mai puteau plăti împrumuturile acordate, vremuri de rea conjunctură economică, așa că multe dintre bănci fură silite să-și încheie operațiunile. Acest șoc puternic suferit de bănci a dus în mare măsură la slăbirea elementului fiduciar, la debilitarea încrederii,

care trebuie să existe între bancă și clienți. Văzându-se în ce mare încurcătură ajunseră băncile din cauza neprevăderii și a conducerii lor nechibzuite, nu s'au mai acordat credite cu atâta larghețe acelor ce cereau, iar depunătorii nu mai făceau plasamente la bănci din frică, că vor pierde banii depuși spre fructificare, ci le dădeau o altă destinație, plasându-i în imobile, efecte publice etc.

Banca are importanța menire de a înregistra toate schimbările sau toate modificările ce survin pe o piață economică. O bună și încheagată conducere bancară trebuie, să prevadă orice schimbare ce eventual survine în câmpul vieții bancare și să ia totodată măsurile necesare. Mai mult decât în orice domeniu economic, în domeniul bancar greșelile comise se răsbună cumplit și să plătesc cu sacrificii ruinătoare. Tocmai pentru aceasta banca trebuie să-și dea perfect de bine seama, că tot ceea ce face are repercursiuni adânci asupra bunului mers al ei.

În urma puternicei lovituri date băncilor în anii ce au urmat după 1929, acestea s'au văzut silite, pentru că le mergea rău, să execute pe debitorii insolabili. A fost o adevărată luptă între bănci și debitori, de aceea Statul, prin măsuri precise și energice, s'a văzut silit, să intervină, pentru că acest dezechilibru de interese cauza neplăceri mari economiei noastre naționale.

Adolf Wagner, un mare economist, care dădea tuturor problemelor ce-i erau prezentate spre studiu și cercetare științifică o bună interpretare, spunea „împrumută cum se împrumută“ adică la angajamente pe termen scurt; să corespundă plasamente pe termen scurt și invers. Băncile noastre n'au cam respectat acest principiu de ordin general bancar.

Criza economică a lovit în primul rând agricultura. Debitorii băncilor, cari în mare parte se recrutau din țărăniime, s'au văzut puși în situația de a nu-și putea achita angajamentele. Dobânda fiind foarte mare se capitaliza, astfel, că datoriile debitorilor creșteau încontinuu. Deși pare paradoxal, totuși între debitori și bancă există o profundă solidaritate de interese, căci banca desigur va prospera când debitorului îi merge bine și din contră operațiunile ei vor fi îngreuiate dacă datornicului îi merge rău.

Când urmările nefaste ale crachului dela New-York s'au resimțit în Germania și Austria, după căderea băncilor „Danatbank“ din Berlin și „Kreditanstalt“ din Viena, câmpul nostru bancar a fost serios lovit, din cauza neliniștei ce a răspândit eșecul acestor bănci. Depunătorii fiind alarmați se prezentau la ghișeele băncilor spre a-și ridica depunerile. Aceasta era situația băncilor noastre, care pe de o parte aveau activul imobilizat și neexecutabil, iar pe de altă parte ele trebuiau să restituie depunerile, depunătorilor. Banca Națională a României a venit în ajutorul băncilor, punându-le la dispoziție sumele necesare, dar cu toate acestea unele dintre ele au fost silite să falimenteze.

Datele statistice ne arată că între 1925—1930 au căzut 64 bănci cu un capital social de 478.500.000 Lei; iar din 1929 până la începutul anului 1931 au mai falimentat încă alte 29 bănci cu un capital de 300.000.000 Lei. Acestea au fost rezultatele crizei economice mondiale asupra băncilor noastre.

Băncile ar fi putut trece cu ușurință prin toate greutățile impuse, dacă ar fi putut face față obligațiilor, adică de a plăti depunătorilor, când aceștia se prezentau la ghișeele băncilor, sumele depuse. O mare repercursiune a avut asupra băncilor și legea din 7 IV. 1934, când prin conversiunea datoriilor agricole, se înregistrează iarăși o importantă strâmtoare din care băncile au ieșit cu pagube însemnate.

O criză bancară ia sfârșit deodată cu criza economică generală. E foarte greu ca o bancă să se afle într'o situațiune normală în timpuri anormale. Momentele pe care le parcurgem astăzi, iarăși sunt grele pentru bănci. Există o indisolubilă interdependență între conjunctura economică și situațiunea generală a băncilor, căci dacă conjunctura economică este favorabilă și băncile se găsesc într'un stadiu normal de dezvoltare și invers. O criză economică e dureroasă în primul rând prin pierderile ce le aduce și în al doilea rând prin demoralizarea ce o răspândește printre oameni.

Această perioadă de stagnare economică nu va înceta decât atunci, când evenimentele politice se vor apropia de normal, pentru că între fenomenele politice și cele economice a existat și va exista totdeauna o strânsă legătură, am putea spune chiar o adevărată simbioză, ele influențându-se reciproc.

Încrezători în destinele noastre, să așteptăm venirea unei epoci de înfloritoare propășire economică, pentru toate sectoarele de activitate productivă.

PERIȘ D. DUMITRU.

Prima Ardeleană, Soc. Anon. de Asigurări Generale, Sibiu.

— Aniversarea făcută a trei decenii de existență. —

Cu ocazia ultimei adunări generale ordinare dela 22 Iunie a. c., a „Primei Ardelene“ a celei dintâiu societăți de asigurări generale, a noastră, a Românilor ardeleni, adunare ținută, sub forța împrejurărilor, tot în Sibiu, în orașul ei de naștere (14 Mai 1911) și acum de refugiu din Cluj, acționarii au avut parte de o plăcută surpriză.

Li s'a făcut accesibil, un succint, dar complet și temeinic istoric: a înființării, al eforturilor și al activității uriașe, dezvoltate de norocoșii inițiatori, înțelegătorii și inimoșii fondatori: băncile noastre grupate în asociația „Solidaritatea“, precum și a admirabilei și entuziastei solidarități, cu care obștea românească

ardeleană, dela Vlădică până la opincă, a îmbrățișat dela început, ideea și a înfăptuit, acum trei decenii, aceasta importantă instituție complementară, a organizației noastre financiare-economice.

Adunarea generală, deși era și aniversară și oferea o reprivire asupra unei iniense și mănoase activități de 3 decenii a conducătorilor ei, a decurs în cadre sobre, poate prea sobre. S'a restrâns numai la desbaterea obiectelor puse la ordinea de zi. După terminarea acesteia s'a distribuit acționarilor prezenți, broșurica amintită mai sus, în care este arătat, în mod real și autentic, istoricul „Primei Ardelene“ și — cum nu era posibil altfel — rolul covârșitor determinant chiar, ce l-a avut la crearea acestei instituții d-l Ion I. Lapedatu.

Se poate repeta cu acest prilej, ceea ce s'a mai zis în legătură cu înființarea primei noastre societăți de asigurare pur românești, din țara întreagă, că fără intervenția viguroasă, la timp, pricepută și norocoasă a d-lui Lapedatu, înființarea acestei importante și folositoare instituții a noastre, ar fi întârziat, poate, și timp de jumătate secol.

De sigur că între alte împrejurări, decât cele prezente, evenimentul aniversării de 30 de ani de existență a „Primei Ardelene“, de toți atâția ani de muncă încordată și rodnică a vrednicilor ei conducători, cu care se încheie o epocă, în viața acestei societăți, ar fi meritat o altă manifestație a acționarilor. Ea a fost amânată, nu și uitată, pentru vremurile mai bune, ce vor să vie.

Autorul istoricului „Primei Ardelene“, pe primii 3 decenii de existență scris și apărut cu prilejul aniversării de acum, o lucrare serioasă foarte reușită, sub toate rapoartele, lipsită de tămâierile personale, ce întâlnim de atâtea ori la astfel de prilejuri în alte scrieri aniversare, este d-l Ioan Opreș, directorul Sursalei din Brașov a „Primei Ardelene“.

D-Sa a ținut să dea la iveală lucrarea sa, din o modestie exagerată, după părerea noastră, sub pseudonimul său, de Ion D. Pitu, sub care îl întâlnim adeseori ca apreciat și zelos colaborator al Revistei noastre, precum și în organele de publicitate din Brașov.

Înainte!

C. P.

Decret-Lege

privitor la măsurile excepționale pentru stare de războiu.

În Monitorul Oficial Nr. 153 din 1 Iulie 1941 s'a publicat Decretul-Lege privitor la măsurile excepționale în timpul cât armata se află în stare de războiu.

Acest Decret-Lege este împărțit în capitole, secțiuni și paragrafe.

În capitolul I se specifică cine beneficiază de acest Decret-Lege și anume toți cei chemați sub

drapel, inclusiv voluntarii, cei mobilizați pe loc, persoanele cari prestează un serviciu în interesul apărării naționale, precum și orice persoană care îndeplinește un serviciu în armată sau care a fost luată de inamic ca ostatec.

În capitolul II reglementează dispozițiuni de drept civil și comercial. Acest capitol este împărțit în secțiuni.

Secțiunea întâia reglementează dispozițiuni referitoare la persoane și la familie. Chestiuni de tutelă, curatelă, de administrarea bunurilor celui mobilizat, în competența cui cade aceasta și în sfârșit reglementează dispozițiuni excepționale în materie de căsătorie, fixând în această privință în favorul acestora un regim excepțional și rapid.

În secțiunea a doua reglementează dispozițiuni privitoare la moșteniri. Modifică regimul succesoral stabilind în favorul văduvei un drept de succesiune mai amplu decât cel existent relativ la averea rămasă după soțul încetat din viață sub drapel.

În secțiunea a treia sistează orice operațiune comercială cu statul dușman, cu persoane juridice având naționalitatea aceluși stat, precum și cu cei ai statelor arătate într'un jurnal al Consiliului de Miniștri. Actele încheiate cu călcarea acestor dispozițiuni sunt nule de drept, dacă au fost încheiate sau urmează să se execute pe teritoriul României, sau dacă unul din contractanți este Român. Nu se vor putea executa nici acele acte cari la data încheierii lor au primit un început de executare. Dacă obligațiunile de a face plăți în străinătate vre-unei persoane din categoria prevăzută mai sus sunt garantate cu gaj sau orice fel de depuneri sau consemnări în țările inamice, de titluri ale Statului Românesc, comunelor, județelor sau ale diferitelor societăți din România, plata datoriei nu se va face, iar aceste titluri vor fi considerate ca lovite de indisponibilitate la mâna deținătorului. Orice înstrăinare a acestor titluri precum și a cupoanelor lor se va considera nulă de drept, rămânând ca după încheierea păcii să se statueze asupra lor. Cei ce se găsesc în asemenea situații sunt datorii să comunice Ministerului Finanțelor, județelor, comunelor și tuturor societăților numerile efectelor și titlurilor de orice natură depuse în străinătate.

În secțiunea a patra reglementează dispozițiuni privitoare la societăți. La societățile în nume colectiv sau cu răspundere limitată, dacă unul din administratori a fost mobilizat fără să fi lăsat mandatar și este singur sau împreună cu alții semnatarul firmei, ceilalți asociați vor putea semna în locul lui. La societățile în comandită dacă comanditul este mobilizat, comanditarii vor putea face actele de gestiune. La o societate pe acțiuni sau în comandită pe acțiuni, dacă unicul administrator este mobilizat, Tribunalul la cererea unui censor sau a oricărui asociat, va numi

un administrator dintre acționarii români care consimte și care deține cel mai mare număr de acțiuni. Această însărcinare durează până la întrunirea celei mai apropiate adunări generale care va trebui convocată de censori în termen de trei luni dela numirea administratorului de către Tribunal. De asemenea dacă prin concentrarea membrilor consiliului de administrație la societățile mai sus, membrii rămași nu pot întruni numărul statutar, vor cere Tribunalului completarea numărului de administratori prevăzut în statute. Mandatul membrilor din Consiliul de administrație la societățile pe acțiuni sau în comandită pe acțiuni care expiră în cursul războiului, va fi prelungit de drept până la întrunirea primei adunări generale. Dacă adunarea generală nu va putea funcționa din cauze privind războiul, atribuțiunile acesteia vor fi exercitate de administratori pe tot timpul războiului și până la întrunirea celei dintâi adunări generale, după trecerea armatei pe picior de pace. Dacă numărul de censori dintr'o societate pe acțiuni în comandită pe acțiuni și cu răspundere limitată a scăzut sub acel legal sau statutar, societatea va putea funcționa cu censorii rămași. Dacă unicul censor este mobilizat oricare din asociați va putea cere Tribunalului numirea unui censor. În timpul stării de războiu societățile pe acțiuni sau în comandită pe acțiuni nu vor putea fi declarate în stare de faliment, când posesorii a cel puțin o treime din acțiuni sunt mobilizați.

În secțiunea a cincea cuprinde dispozițiuni referitoare la termene și moratoriu. Are două paragrafe. Paragraful întâi conține dispozițiuni generale.

Toate termenele pentru atacarea hotărârilor judecătorești, prevăzute în codul de procedură civilă și penală, cele prevăzute în codul de comerț și codul civil, pentru îndeplinirea actelor și formalităților cerute de aceste coduri și având un caracter patrimonial, precum și termenele de preemțiune, se măresc cu 15 zile pentru întreaga țară. În acțiunile de justiție sau executările silită contra persoanelor cari n'au fost mobilizate, instanțele vor putea, în timpul stării de războiu, să acorde termen de grație, cu condiția ca drepturile creditorului să nu fie periclitare, putând lua și măsuri asigurătoare. Termenul nu va putea depăși trei luni și va curge dela data încheierii prin care a fost acordat. La expirarea lui instanța îl va putea acorda din nou. Termenul de grație nu împiedică curgerea dobânzilor. Nicio acțiune în justiție nu se poate intenta sau continua și niciun act de procedură sau urmărire judecătorească, nu se va putea face contra celor mobilizați, pe tot timpul cât va dura starea de războiu. Se exceptează măsurile conservatorii și asigurătoare rămânând totuși suspendată validarea prevăzută de art. 406 și 607 din procedura civilă a Vechiului Regat. Nu intră în această excepție soldele sau lefurile celor mobilizați; popririle înce-

pute și chiar executate în parte asupra acestora se suspendă. Se suspendă în folosul celor mobilizați pe tot timpul stării de războiu, toate termenele de prescripțiuni de cădere, perimare, termenele prevăzute de lege pentru îndeplinirea unor anumite acte în materie civilă, comercială, administrativă, penală și fiscală, precum și termenele prevăzute în convențiuni, pentru executarea acestora, dacă au fost încheiate înainte ca debitorul să fi fost mobilizat. La încetarea stării de războiu termenele indicate curg în continuare fără a se ține seamă de data suspendării. Ele însă nu pot expira mai înainte de trecerea unei luni dela data încetării stării de războiu. Orice condamnare sau executare obținută contra celui mobilizat împotriva dispozițiunilor acestei legi se va anula printr'o cerere adresată instanței care a pronunțat-o sau efectuat-o în termen de o lună dela comunicarea ce trebuia a se face părții interesate după încetarea stării de războiu. Cererea se va judeca cu precădere. Când din pricina unor fapte de războiu în unele circumscripțiuni judecătorești funcționarea justiției ar deveni anevoioasă, dispozițiunile articolelor anterioare vor putea fi extinse în folosul tuturor celor cari locuiesc în aceste circumscripțiuni, precum și a celor a căror acțiune trebuie intentată contra unei persoane care domiciliază într'un asemenea loc, sau este de competența unei instanțe care se află acolo. Extinderea se va face printr'un decret regal la propunerea Ministrului de Justiție cu avizul Consiliului de Miniștri.

Paragraful 2 cuprinde dispozițiuni privitoare la titlurile la ordin. Când un titlu la ordin poartă semnătura unor persoane mobilizate scadența lui este prelungită de drept până la o lună după încetarea stării de războiu. În caz de neplată până la această dată titlul este considerat protestat de drept. Când toate semnăturile de pe un titlu la ordin sau numai unele din ele sunt ale unor persoane nemobilizate, în privința acestora titlul va fi considerat protestat de drept prin neplata la scadență sau la expirarea termenului de prelungire acordat de creditor. Creditorul poate în privința celor nemobilizați acorda o prelungire a scadenței care nu poate fi mai mare de trei luni, la expirare o poate acorda din nou. Creditorul va face pe titlu următoarea mențiune pe care o va semna: „scadența se prelungește până la.....” semnătura. Aceste texte pe lângă moratoriul acordat pentru cei mobilizați, modifică unele dispozițiuni din Legea Cambială relativ la protest. Anume cambiile sau mai bine zis titlurile la ordin unde semnatarii sunt persoane mobilizate, se consideră protestate de drept în caz de neplata lor la o lună după încetarea stării de războiu. Celelalte efecte pe cari semnatarii sunt persoane nemobilizabile, ele sunt considerate protestate de drept prin neplată la scadență. Cu un cuvânt, dresarea protestelor sunt suspendate pe timpul mobilizării, desigur până la noui dispozițiuni legale.

Constatarea că obligatul din titlul la ordin este mobilizat, se va face printr'un certificat eliberat de comună, prefectură, poliție sau autoritate militară. Certificatul va fi eliberat fără nicio taxă oricui îl va cere și va putea fi prezentat în justiție pentru cel îndreptățit.

Capitolul III din lege cuprinde dispozițiuni în materie de organizare judecătorească, arată că instanțele judecătorești vor putea fi mutate prin decret al Conducătorului Statului în altă localitate, fără ca prin aceasta să modifice competența teritorială veche care rămâne aceeași. În asemenea cazuri procesul nu poate fi judecat decât dacă cei interesați vor fi citați unde să se specifice noua reședință. Un judecător poate fi delegat de Minister să conducă două sau mai multe judecătoria din același județ sau două județe vecine. Când numărul judecătorilor dela Tribunal nu se poate completa, va putea judeca un singur judecător pricinile din competențele Tribunalului în primă instanță.

Capitolul IV din lege cuprinde dispozițiuni finale precizând că starea de războiu încetează în sensul legii, dela data decretului pentru trecerea armatei pe picior de pace.

Din străinătate.

Problema academică a comprimării spezelor bancare.

În seria măsurilor de raționalizare a economiei s'a ajuns în Germania, la începutul lui Iunie, la reducerea scontului privat dela $2\frac{1}{4}\%$ la $2\frac{1}{8}\%$ pentru acceptele băncilor de rangul prim. Tot cu $\frac{1}{8}\%$ s'a comprimat și scontul bonurilor de tezaur libere de dobânzi, — așa numitele *bonuri „U“* —, cari notează acum $2\frac{3}{8}\%$, iar cele cu scadență lungă $2\frac{7}{8}\%$.

Această reducere a scontului a dat prilej la o discuție academică în cercurile bancare. Consecințe practice nu se pot înregistra, câtă vreme o inovațiune principială nu duce la rezultate productive.

Se discută deci, dacă este sau nu este o deosebire între condițiile speciale economice din timp de pace față de cele de războiu cu prioritate în ordinea de preferință și neputându-se îngloba în planurile normale de raționalizare prin comprimarea spezelor.

De fapt, mecanizarea lucrărilor de birou atinge punctul de refuz. Iar personalul de birou se găsește într'o situație excepțională. În sfârșit reducerea numărului băncilor taie adânc în raportul de încredere dintre bănci și clientelă. *Ori, creditul fără încredere este ca un pom fără rădăcină: se usucă.*

Munca prizonierilor de războiu.

La sfârșitul lui Aprilie a. c. erau comandați la muncă în Germania, în total 1,3 milion de prizonieri ai războaielor din Est și Vest, dintre cari majoritatea în economia agricolă și forestieră.

Din referatul d-l Dr. Hölck în „Monitorul Muncii“ se știe, că prizonierii de războiu sunt clasificați și catalogați după categoriile profesionale, ca lucrători calificați în arhitectură, metalurgie, chimie, agricultură, forestieră, montanistică și pietrărie. Fișierele de muncă ale prizonierilor de războiu se țin la birourile centrale de plasare. 50% din total se găseau în iarna a. 1940/1941 înscrși în compartimentele de mai sus: În agricultură și forestieră se numărau 35% din prizonierii dela Vest, arhitectura având 3,5%, iar metalurgia 6,5%.

Dar nu toți prizonierii își găsesc plasare. La începutul anului curent lucrau numai 80% din metalurgiști și arhitecți; iar din agricultură numai 70—75%, cifrele variând după sezon.

De atunci, prin desfășurarea războiului, problema a câștigat în importanță. Numai din Serbia s'a sporit numărul prizonierilor cu 200.000. Iar la Est războiul este în plină desfășurare. Un spor de 300.000 prizonieri s'a anunțat la 5 Iulie. Dar în câmpul muncii se va găsi de lucru pentru toți prizonierii.

V. VLĂDULE.

Bibliografie.

O publicațiune impunătoare.

Pe o extensiune de 1052 de pagini, într'o exe-cuțiune tehnică ireproșabilă, pentru care se cuvine recunoștință Institutului de Arte Grafice *Astra* din Brașov, au văzut zilele acestea lumina tiparului „*Analele Academiei de Inalte Studii comerciale și industriale Regele Mihai I.*“ din Cluj-Brașov. Anul întâiu 1939—940.

Intr'un *Cuvânt înainte* fostul Rector al acestei Academii, prof. univ. I. Mateiu, căruia îi revine principalul merit pentru impunătoarea publicațiune, lămu-rește năzuințele educative-științifice de cari a fost călăuzit, chemând la colaborare pe profesori și studenți deopotrivă și dând astfel o strălucită dovadă, cum poate fi trezită și stimulată la exemplară activitate colectivă o instituțiune de învățământ superior. Se poate afirma, fără exagerare, că năzuința și metoda D-lui prof. I. Mateiu ar fi de dorit să dea și altor conducători de instituțiuni similare impuls spre întreprinderi și realizări identice. Dacă nu ne înșală memoria, aceste *Anale* ale Academiei clujene—brașovene sunt până în timpul de față fără precedent. În bogata serie de tipărituri românești, câte au apărut în Brașov de 400 de ani încoace, volumul acesta ar putea fi așezat doar alături de *Cazania lui Coresi* dela 1581 și de *Istoria Școalelor române*, cunoscuta monografie a lui Andrei Bărbănteanu.

Sperăm că Brașovul va ști să prețuiască cinstea, de care s'a învrednicit prin această tipăritură, menită să-i înalțe din nou faima între cele mai de seamă centre de cultură și focare de știință românească.

Studiile și conferințele, din care este alcătuit cuprinsul acestui volum, sunt elaborate cu deosebită îngrijire, cu apreciable aparat științific și într'o formă literară vrednică de toată atențiunea. Ele nu îmbrățișează numai probleme de ordin economic-financiar, ci și de interes literar, pedagogic, social, juridic, istoric, geografic și chiar filologic.

Iată numele autorilor și titlul feluritelor contribuțiuni, cu care se poate mândri acest volum impunător atât prin proporția exteriorului, cât și prin valoarea intrinsecă a cuprinsului său: *I. N. Evian*, Teoria conturilor; *C. Lacea*, Cugetări și mărturisiri la plecarea mea din învățământ; *V. Jinga*, Contribuțiuni la reforma cooperăției românești; *S. Cioranu*, Vieța bancară a municipiului și județului Cluj; *I. Ol. Stefanovici-Svensk*, Biologicul în Shakespeare; *D. Hașiganu*, Statistica comercială și comerțul exterior al României; *I. Mateiu*, Noul regim al actelor de stare civilă și binecuvântarea religioasă; *P. Roșca*, Politica socială a României de azi; *E. Const. Bagdat*, Utopia în literatură; *D. Voina*, Sfera și conținutul conturilor cu funcțiune interimală în contabilitatea sistematică; *L. Someșan*, Vechimea și evoluția agriculturii românești în Transilvania; *I. Hașeganu*, Elemente franceze, italiene și germane în terminologia comercială românească; *I. Moga*, Înființarea gremiului comercial levantin din Brașov; *I. Tarța*, Spre un mai mare grad de raționalism economic în întreprinderile industriale; *A. Tătaru*, Linia economiștilor transilvani; *I. Mateiu*, Prof. Aurel Ciorte (1871—1929); *I. Ol. Stefanovici-Svensk*, Chipuri și suflete italiene; *D. Hașiganu*, Comerțul internațional după războiul mondial; *S. Lupaș*, Patenta împăratească din 20 Februarie 1811 pentru asanarea situației monetare în imperiul habsburgic; *I. Gherghel*, Bâlciul dela Leipzig; *A. Tătaru*, Economia de război; *V. Jinga*, Migrațiunile demografice și problema colonizărilor în România.

Iar dintre contribuțiunile studențești, socotite vrednice să stea cu cinste alături de ale dascălilor, sunt ale următorilor: *A. I. Tuculie*, *D. Dădărlat*, *G. Ichim* și *D. Periș*, după care urmează ca întregire conferința prof. *Ion Evian* despre „Academiile com. și rolul lor în economia românească”.

La sfârșit într'un *Cuvânt de încheiere* d-l Mateiu schițează împrejurările nefaste, care n'au îngăduit să fie tipărite la Cluj decât 20 coale din acest vast material, iar restul s'a tipărit la Brașov.

„Și a vrut Dumnezeu ca tipărirea *Analelor* să se încheie tocmai în clipele istorice, când drapelele oștirii românești flutură din nou biruitoare la vadurile Nistrului. E prefața glorioasă a reîntregirilor depline de mâne”.

Merită cele mai sincere felicitări atât neobositul inițiator și săvârșitor al acestui monument literar-științific, cât și pricepuții și numeroșii lui colaboratori, cari au înțeles să-i urmeze statul, nelăsându-se învinși de povara împrejurărilor nespuse de vitrege ale anilor

din urmă. Au dat prin aceasta, toți împreună, cea mai reconfortantă dovadă că nu totdeauna e „bietul om sub vreme”, cum spunea Miron Costin, ci uneori se poate înălța, prin energie și stăruință, deasupra vremurilor neprielnice.

Toți iubitorii de progres în orice domeniu al vieții românești vor prețui, după cuviință, această publicațiune impunătoare dela Brașov și, dornici să se împărtășească de lumina curată ce răsare din bogatele-i pagini, se vor grăbi să-și împodobească bibliotecile cu o astfel de carte valoroasă.

I. L.

CRONICA.

Amânarea termenului pentru retragerea din circulație a monetelor albe de 1 și 2 Lei. Ministerul Finanțelor aduce la cunoștința publicului că s'a prelungit termenul pentru retragerea din circulație a monetelor metalice de 1 și 2 Lei culoare albă, până la data de 1 Septembrie 1941.

Preschimbarea acestor monete se va face la administrațiile financiare de încasări și plăți și la percepțiile fiscale.

Publicul posesor al monetelor vechi de 1 Leu și 2 Lei fabricate din cupru nichel este învitat să ia cunoștință de această prelungire și să le prezinte cât mai neîntârziat la preschimbare cunoscând că data de 1 Septembrie 1941 este ultimul termen.

Fiscalism unde nu trebuie. Recunoscând necesitatea introducerii pe scară cât mai întinsă a mașinismului în agricultura românească, oficialitatea noastră a înțeles să acorde toate înlesnirile practice și să dea toate încurajările în acest sens. Mai ales că în condițiunile de azi mașinismul nu asigură numai o bună cultură a pământului, dar e menit să înlocuiască brațele de muncă plecate la datoria cea mare și să economisească timpul și energiile, prin maximum de rezultate obținute.

Fără de aceste interese, care depășesc cercul interesului individual al agricultorului, însuși Fiscul — în genere atât de inflexibil în exigențele lui — a consimțit să cedeze, scutind de impunere pe acei agricultori, cari lucrează cu mașinile lor și pe ogorul altor cultivatori, în deosebi țărani. Dacă însă ministerul de finanțe n'a ezitat să acorde aceste indispensabile înlesniri, se găsesc agenți subalterni mai catolici decât Papa, cari, trecând peste consemnul autorității superioare, vin să execute chiar pe proprietarii cari oferă în chip absolut gratuit mașinile lor cultivatorilor țărani din vecinătate.

Este cazul unui cunoscut proprietar cu moșia în jud. Prahova, care s'a trezit impus ca antreprenor exploatator de mașini, pentru că a dat curs rugăminții țărănilor megiași, punându-le la dispoziție fără nicio plată tractoarele, semănătoarele și secerătorile sale mecanice.

O revenire cu clarificările cuvenite din partea ministerului de finanțe către administrațiile financiare din țară este necesară, ca să înlăture o interpretare greșită și o impunere nelalocul ei.